

**Általános értékelési szempontok és vizsgaleírás
a 11. évfolyamos magyar belső vizsgához
Létay Márton csoportjai esetében**

A vizsga rendszerint a második félév első hónapjában, februárban kerül megrendezésre.

A vizsga menete a következő:

1. 60 perces **egységes írásbeli**, melynek részei:
 - a. **szövegértési feladat**
 - b. **irodalmi teszt**
 - i. fogalommagyarázat (rendszerint egy stílusirányzat és egy műfaj szabatos, saját szavas magyarázata)
 - ii. táblázatos feladat a legfontosabb magyar és világirodalmi szerzők, műcímek és műfajok ismeretéről
 - iii. a következő alapművek memoriterszerű ismerete írásban: Kölcsey Ferenc: *Himnusz*; Vörösmarty Mihály: *Szózat*; Petőfi Sándor: *Nemzeti dal*
 - c. **nyelvtani feladatsor** a leíró nyelvtan alapjairól: szegmentálás, szófajismeret, egyszerű és összetett mondatok elemzése
2. **szóbeli vizsga** osztályonként, a tanár által kijelölt (tehát osztályonként különböző) tételsor alapján

a vizsga menete:

- a. a vizsgázó kihúzza egy magyar irodalmi és magyar nyelvtani tételt
- b. húsz perc alatt a meghatározott segédanyagokkal (kötetek, szöveggyűjtemények) felkészül, saját vázlatot készít
- c. tíz percen belül ad mindkét tétel ismeretéről (amiből 7-8 perc az irodalom, 2-3 perc a nyelvtan tétel)

a szóbeli vizsga **értékelésének szempontjai** a következők:

irodalomból:

- a stíluskorszak, stílusirányzat átfogó ismerete
- a szerző pályaképének, irodalmi munkásságának, jellemző műfajainak ismerete
- szövegelemző készség: a szerző egy-két, a tételfeladatban meghatározott művének megadott szempontú elemzése, bemutatása
- 8-10 soros memoriter a szerzőtől (nem lírikus szerzők esetében a korszakból)

nyelvtanból:

- a vizsgázó konkrét feladatot old meg
- számot kell adni röviden a feladatmegoldáshoz szükséges nyelvtani háttérismeretről
- alkalmazni kell tudni ismeretlen példán a nyelvtani ismereteket

A tanulók végeredményben egy irodalom és egy nyelvtan vizsgajegyet kapnak.

- irodalom vizsgajegy a következőkből áll:
 - + írásbeli vizsga irodalmi teszt része (30 pont)

- + irodalom szóbeli vizsga (70 pont)
- nyelvtan vizsgajegy a következőkből áll:
 - + írásbeli vizsga szövegértési része (30 pont)
 - + írásbeli vizsga nyelvtani része (20 pont)
 - + nyelvtan szóbeli vizsga (50 pont)

IRODALOM BELSŐ VIZSGA FOGALOMTÁR (11. évfolyam)

írásbelin tudni kell definiálni saját szavaiddal és példát kell rá írni (szerző+cím): az aláhúzottak
a többi a szóbeli tételeknél fordulhat elő, ismeretük a szóbelin elvárható

általános fogalmak:

- műnem, műfaj, műnemkeveredés, műfajkeveredés, átmeneti műfaj
- értékvesztés; idő- és értékszembeállítás;
- harmónia és diszharmónia
- késleltetés, keretes szerkezet

művelődéstörténeti korszakok, korstílus, stílusirányzat:

antikvitás, középkor, reneszánsz, barokk, rokokó, klasszicizmus, szentimentalizmus, romantika, realizmus, népiesség

eszméletörténeti korszakok, filozófiák:

humanizmus, reformáció, ellenreformáció,
felvilágosodás, reformkor
racionalizmus, empirizmus

epikai műfajok:

- eposz, komikus eposz / eposzparódia, barokk eposz
- epozsi kellékek
- mese, monda, mítosz (mitológia), legenda
- novella, elbeszélés, elbeszélő költemény, anekdota,
- regény, próbatételes kalandregény, pikareszk-regény, tézisregény, naplóregény, levélregény
- utópia, antiutópia

narráció, narrátor (elbeszélő) (belső és külső elbeszélő)

drámai műfajok: tragédia, komédia, szatírtjáték, színmű, commedia dell'arte, drámai költemény, konfliktusos dráma

- hübrisz, drámai vétség, katarzis
- monológ, dialógus
- expozíció, alaphelyzet, bonyodalom, kibontakozás, tetőpont, megoldás
- prológos, epilógus
- deus ex machina
- helyzet- és jellemkomikum
- rezonőr

lírai műfajok: ars poetica, dal és fajtái (népies műdal, anakreóni dal, bordal) elégia, himnusz, óda,

- episztola, jeremiád, rapszódia, epigramma
- szereplíra, vallomásos líra, gondolati líra
- lírai én / versbeli beszélő

átmeneti műfajok: napló, ballada, leíró költemény, életkép, elbeszélő költemény, verses regény

a Biblia irodalmi műfajai: zsolttár, evangélium, példázat (parabola, példabeszéd)

esztétikai minőségek, hangnemek: komikum, tragikum

rítmus, verselés:

- ütemhangsúlyos verselés: Balassi-strófa
- időmértékes verselés, verslábak, hexameter, pentameter, disztichon
- tercina, szonett, Anyegin-strófa
- rím, rímfajták: keresztrím, páros rím, ölelkező rím, bokorrím,
- alliteráció, soráthajlás (enjambement)

A „táblázatos feladathoz” ismerendő szerzők és művek – tudni kell a művek műfaját is:

Homérosz: *Iliász, Odüsszeia*

Szapphó: *Édesanyám, nem perdül a rokka...*, *Aphroditéhoz*

Szophoklész: *Antigoné, Oidipusz király*

Catullus: *Éljünk, Lesbia, Gyűlölők és szeretek*

Vergilius: *Aeneis*

Szent Ágoston: *Vallomások*

Szent Ferenc: *Naphimnusz*

Petrarca: *Dalokönyv*

Boccaccio: *Dekameron*

Shakespeare: *Romeo és Júlia, Hamlet, Macbeth, Szentivánéji álom, Sok hüho semmiért, A vihar, Téli rege, Lear király*

Janus Pannonius: *Egy dunántúli mandulafáról, Pannónia dicsérete*

Balassi Bálint: *Hogy Júliára talál, Így köszöne néki; Kiben az kesergő Céliárul ír, Ó én édes hazám, Egy katonaének, Adj már csendességet*

Zrínyi Miklós: *Szigeti veszedelem*

Molilére: *Tartuffe, A fösvény*

Daniel Defoe: *Robinson Crusoe*

Jonathan Swift: *Gulliver utazásai*

Voltaire: *Candide*

Batsányi János: *A franciaországi változásokra*

Kármán József: *Fanni hagyományai*

Kazinczy Ferenc: *Írói érdem, A nagy titok*

Csokonai Vitéz Mihály: *Az estve, Konstancinápoly, A boldogság, Tartózkodó kérelem, A Magánossághoz, A tihanyi Ekhóhoz, A reményhez, Szegény Zsuzsi, a táborozáskor, Szerelem dal a csikóbőrös kulacshoz*

Berzsenyi Dániel: *A magyarokhoz (I-II.); Horác, Osztyájrészem, Búcsúzás Kemenes-aljától, A közelítő tél, Levéltörredék barátnémhoz, Napoleonhoz*

Kölcsey Ferenc: *Elfojtódás, Hymnus, Zrínyi dala, Zrínyi második éneke, Huszt, Vanitatum vanitas*

Vörösmarty Mihály: *Csongor és Tünde, Szózat, Késő vágy, Előszó, A vén cigány*

Petőfi Sándor: *A borozó, Befordultam a konyhára..., A virágnak megtiltani nem lehet..., Egy estém otthon, Az alföld, A helység kalapácsa, János vitéz, Arany Jánoshoz, Az apostol, Fa leszek, ha..., Felhők-ciklus darabjai (Emlékezet..., Itt állok a rónaközépen, A bánat? egy nagy oceán... stb.), A természet vadvirága, a XIX. század költői, Reszket a bokor, mert..., Nemzeti dal, Kiskunság, A pusztá, télen*

Arany János: *balladák (a szöveggyűjteményből), Válasz Petőfinek*

11. belső vizsga tételek 2017. február

Belső vizsga tételek magyar irodalomból + kötelezően ajánlott memoriterek 8-10 sorban

1. **Biblia – Ószövetség** – ajánlott memoriter: Ady Endre: *Ádám, hol vagy?*
2. **Biblia – Újszövetség** – ajánlott memoriter: Ady Endre: *A magyar messiások*
3. **Az antik eposzok** – ajánlott memoriter: 8-10 soros részlet
4. **Az antik dráma és színház; Szophoklész: *Antigoné*** – ajánlott memoriter: egy kardalrészlet az Antigonéból
5. **Az antik líra: Szapphó, Anakreón, Horatius, Catullus, Vergilius**
– ajánlott memoriter: bármely antik költőtől részlet
6. **A középkori európai irodalom: Szent Ágoston, himnuszköltészet, vágáns- és minnesüngerköltészet, Dante, Villon**
– ajánlott memoriter: Dante vagy Villon-részlet
7. **A középkori magyarországi irodalom: legendák, intelmek, krónikák,
*Halotti beszéd és Könyörgés, Ómagyar Mária-siralom***
– ajánlott memoriter: Hbék vagy ÓMs-részlet
8. **Az olasz reneszánsz irodalom: Petrarca és Boccaccio** – ajánlott memoriter: Petrarca-vers
9. **Az angol reneszánsz dráma és színház; Shakespeare: *Romeo és Júlia*** – ajánlott memoriter: Shakespeare-sonett vagy részlet a RésJ-ből, pl. előhang
10. **A magyarországi reneszánsz: Janus Pannonius** – ajánlott memoriter: 8-10 sor a költőtől
11. **A magyar reneszánsz: Balassi Bálint** – ajánlott memoriter: 8-10 sor a költőtől
12. **A magyar barokk irodalma: Zrínyi Miklós: *Szigeti veszedelem***
– ajánlott memoriter: a mű legalább két versszaka
13. **A francia klasszicista dráma: Molière: *Tartuffe / Fösvény*** – ajánlott memoriter: Boileau: *Ars Poeticájának* részlete:
*A szín helye legyen pontos, határozott.
Spanyolországban a költő egy puszta napban
akár éveket is zsúfolhat a darabban.
Ott még kisgyermek a hős az idomtalan
színdarab elején, végén szakálla van.
De bennünket az Ész vezet szabálya rendjén:
úgy kívánjuk, legyen jól formált a cselekmény,
történnék egy eset, egy helyen, egy napon;
kezdetől végig azt lássuk a színpadon.”*
14. **Csokonai Vitéz Mihály költészete** – ajánlott memoriter: 8-10 sor a költőtől
15. **Berzsenyi Dániel költészete** – ajánlott memoriter: 8-10 sor a költőtől
16. **Emily Bronte: *Üvöltő szelek*** – ajánlott memoriter: 8-10 sor bármely európai romantikus költőtől
17. **Kölcsy Ferenc** – ajánlott memoriter: 8-10 sor a költőtől
18. **Vörösmarty Mihály** – ajánlott memoriter: 8-10 sor a költőtől
19. **Petőfi Sándor** – ajánlott memoriter: 8-10 sor a költőtől
20. **Arany János** – ajánlott memoriter: 8-10 sor a költőtől

Belső vizsga tételek magyar nyelvtanból:

1. a kommunikációs modell (tényezők és funkciók)
2. a kommunikáció típusai
3. a jelek fajtái, típusai, a jeltan alapjai
4. hangalak és jelentés kapcsolata a magyar nyelvben
5. mássalhangzótörvények
6. magánhangzótörvények
7. szóelemek, szegmentálás
8. szófajok
9. szintagmák (szó szerkezetek)
10. egyszerű mondatok elemzése
11. mellérendelő összetett mondatok elemzése
12. alárendelő összetett mondatok elemzése
13. helyesírási ismeretek
14. retorikai ismeretek